

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Факультет № 6
Кафедра соціології та психології*

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Гендерна психологія»
вибіркових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

053 Психологія (практична психологія)

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 № 7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології (протокол від 15.08.2023 № 8)

Розробник:

Старший викладач кафедри соціології та психології Мохорєва О.М.

Рецензенти:

- 1.Доцент кафедри педагогіки та психології Харківської державної академії фізичної культури, кандидат психологічних наук, доцент Павлик О. М
- 2.Доцент кафедри соціології та психології факультету № 6 Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук, доцент Шиліна А.А

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4 Загальна кількість годин – 100 Кількість тем – 9	05 соціальні та поведінкові науки; 053 Психологія; Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти	Навчальний курс 4 Семестр 8 Вид контролю: залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
денна форма навчання Лекції – 20; Семінарські заняття – 20 ; Практичні заняття – 0; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 80; Індивідуальні завдання: Курсова робота – Реферати (тощо) – 1	заочна форма навчання Лекції – 48 Семінарські заняття – 8; Практичні заняття – 0; Лабораторні заняття – 0; Самостійна робота – 104 Індивідуальні завдання: Курсова робота – Реферати – 1	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни «Гендерна психологія» є формування систематизованих знань про теоретико- методологічні засади гендерної психології, ознайомлення студентів з основними напрацюваннями сучасної гендерної психології в різних сферах соціальної практики, опанування сучасних технік, методів і принципів організації та проведення досліджень з урахуванням гендерного, історичного, культурного та соціального контексту.

Основні завдання курсу «Психологія девіантних підлітків»:

полягають у цілеспрямованому оволодінні студентами теоретичними знаннями з теорії розвитку гендерної психології, її загальними положеннями, цілями, методами та застосуванні цих знань у різних областях людської діяльності, формуванні у студентів професійної свідомості, вільної від гендерних стереотипів

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, соціальна психологія, практична психологія, диференційна психологія, соціологія.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен знати:

- загальнотеоретичні положення та методи гендерної психології;
- предмет, методи й основні категорії гендерної психології;
- закономірності формування й психічного розвитку особистості в процесі життєдіяльності;

- мати уявлення про теоретичні концепції девіантної поведінки, основні види девіантної поведінки;

- місця й значення пізнавальної, мотиваційної, емоційно-вольової й неусвідомлюваної сфер у гендерному аспекті; закономірності гендерної соціалізації особистості;

вміти: застосовувати одержані знання в практичній діяльності психолога, вирішувати психологічні завдання, аналізувати психологічно значущі ситуації та факти в професійній діяльності, вміло застосовувати методи дослідження закономірностей психіки, обробляти отримані дані та адекватно їх інтерпретувати з урахуванням гендерного підходу; аналізувати особистісні проблеми чоловіків та жінок, які породжені диференціацією їх психологічних характеристик та ієрархією їх соціальних ролей, статусів, позицій в мікро- та макросоціумі, які утруднюють їх самореалізацію в сімейній та професійній сферах.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:	
Інтегральна компетентність,	I. Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.
Загальні компетентності	ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями. ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності	СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків. СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел. СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій. СК6. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження. СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації. СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну діяльність відповідно до запиту. СК10. Здатність адаптуватися до нових ситуацій та здатність до професійної мобільності.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Теоретико-методологічні засади гендерної психології.

Гендерна психологія як міждисциплінарна галузь. Предмет та структура гендерної психології. Основні завдання сучасної гендерної психології. Методи гендерної психології. Етапи розвитку гендерної психології. Юридична база гендерного питання в Україні.

Поняття статі в сучасній гендерній психології. Рівні статевої організації людини. Гендер в сучасній системі знань. Гендер як одночасно і продукт і процес самосвідомості людини. Структура гендеру. Теоретико-методологічні підходи до тлумачення гендеру.

Тема 2. Гендерна ідентичність.

Поняття ідентичності. Різноманітність ідентичностей. Багатогранність ідентичності особистості. Поняття гендерної ідентичності. Процес формування/конструювання гендерної ідентичності.

Тема №3. Гендерні ролі.

Поняття «статус» та «роль» в сучасних соціальних та поведінкових науках. Взаємозв'язок статусів і ролей. Поняття статусно-рольового набору особистості. Формування гендерних ролей з точки зору сучасних теорій. Рольова ідентичність

та її складові. Наслідки порушення гендерної ідентичності. Гендерно-рольовий дефіцит. Формування гендерної компетентності. Розподіл гендерних ролей в сучасному українському суспільстві.

Тема №4. Гендерні стереотипи.

Поняття «гендерні стереотипи», психологічні та соціальні функції гендерних стереотипів. Класифікація гендерних стереотипів: стереотипи «маскулінності-фемінінності», стереотипи закріплення сімейних та професійних ролей відповідно до статі. Гендерні стереотипи як відображення «гендерної схеми». Трансформація гендерних стереотипів в сучасному суспільстві.

Тема №5. Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу і соціально-психологічні чинники.

Соціалізації як процес становлення особистості. Умови, агенти та суб'єкти соціалізації. Проблеми гендерної соціалізації. Поняття гендерної соціалізації та процеси гендерної соціалізації в різних теоріях у сучасній психології. Фактори гендерної соціалізації. Психологічні механізми гендерної соціалізації. Агенти гендерної соціалізації. Гендерна соціалізація та родина.

Тема №6. Гендерна нерівність та дискримінація

Поняття соціальної нерівності та соціальної стратифікації. Справедливість / несправедливість соціальної нерівності. Поняття гендерної нерівності. Дискримінаційні процеси в суспільстві та їх чинники. Гендерна дискримінація та її масштаби. Відтворення гендерної нерівності в освіті: «прихований навчальний план» та його роль у процесі відтворення.

Тема №7. Гендерні конфлікти.

Поняття про гендерний конфлікт в різних культурах. Характеристика гендерного конфлікту. Гендер і насильство. Гендерні аспекти сімейного насилля. Торгівля жінками як форма гендерного насильства. Попередження та розв'язання гендерних конфліктів.

Тема №8. Стать та кар'єра

Місце кар'єри у професійному розвитку чоловіків та жінок, «кар'єра» й «професійне просування». Гендерні дослідження лідерства. Феномен «Скляної скелі». Моделі втілення гендерної політики професійного розвитку в Україні..

Тема № 9. Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках.

Кількісні та якісні методи. Особливості застосування кількісних та якісних методів при дослідженні гендеру. Тестові та опитувальні методики. Глибинні та

фокусовані-групові інтерв'ю. Методи спостереження та експерименту. Метод кейс-стаді. Контент-аналіз, його застосування та особливості аналізу отриманих даних.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр 8							
Тема № 1 Теоретико-методологічні засади гендерної психології	13	2	2	-	-	9	залік
Тема № 2 Гендерна ідентичність.	13	2	2	-	-	9	
Тема № 3. Гендерні стереотипи.	15	2	2	-	-	9	
Тема № 4 Гендерні ролі.	13	4	2	-	-	9	
Тема № 5. Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу і соціально-психологічні чинники.	13	2	4	-	-	9	
Тема № 6. Гендерна нерівність та дискримінація.	14	2	2	-	-	8	
Тема № 7 Гендерні конфлікти.	13	2	2	-	-	9	
Тема № 8. Стать та кар'єра.	13	2	2	-	-	9	
Тема № 9. Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках.	13	2	2	-	-	9	
Всього за семестр № 8:	120	20	20	-	-	80	

4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр 8							
Тема № 1 Теоретико-методологічні засади гендерної психології.	14	-	1	-	-	13	залік
Тема № 2 Гендерна ідентичність..	14	1	-	-	-	13	
Тема № 3. Гендерні стереотипи.	14	1	1	-	-	12	
Тема № 4. Гендерні ролі.	13	1	1	-	-	11	
Тема № 5. Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу і соціально-психологічні чинники.	13	1	1	-	-	11	
Тема № 6. Гендерна нерівність та дискримінація.	13	1	1	-	-	11	
Тема № 7. Гендерні конфлікти.	13	1	1	-	-	11	
Тема № 8. Стать та кар'єра.	13	1	1	-	-	11	
Тема № 9. Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках.	13	1	1	-	-	11	
Всього за семестр № 8	120	8	8	-	-	104	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни			Література:
	Тема № 1. Теоретико-методологічні засади гендерної психології.		
	Підготувати відповіді на запитання:) Якими є основні етапи становлення гендерної психології? 2) Які сучасні теорії гендерної психології? Скласти схему основних напрямків гендерної психології; Скласти план-конспект за темами: 1) Розвиток жіночого руху та напрямки сучасного фемінізму; 2) Розвиток жіночого руху в Україні.		1; 3; 8.

Тема № 2 Гендерна ідентичність		
Підготувати відповіді на запитання: 1) Історичне формування поняття «гендер»; 2) Соціокультурна детермінація гендерних особливостей особистості; 3) Сучасні аспекти біологічних та психологічних характеристик особистості. Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.		1; 3; 9; 10.
Тема № 3. Гендерні стереотипи		
Підготуйте відповіді на питання. 1) Як відбувається присвоєння гендерних ролей? 2) Якими є основні детермінанти гендерних ролей? 3) В чому полягає зміст професійних гендерних ролей? 4) Яким є розподіл гендерних ролей у сучасній сім'ї? 5) Якими є особливості спілкування, пов'язані зі статтю (коло спілкування, чоловічі/жіночі стилі спілкування; чоловічі/жіночі хобі тощо)? Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.		1; 3; 9; 13; 16.
Тема № 4 Гендерні ролі		
Підготувати відповіді. 1) Як відбувається присвоєння гендерних ролей? 2) Якими є основні детермінанти гендерних ролей? 3) В чому полягає зміст професійних гендерних ролей? 4) Яким є розподіл гендерних ролей у сучасній сім'ї? 5) Якими є особливості спілкування, пов'язані зі статтю (коло спілкування, чоловічі/жіночі стилі спілкування; чоловічі/жіночі хобі тощо)? Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.		2; 4; 9; 13; 16.
Тема № 5 Гендерна соціалізація: загальна характеристика процесу та соціально-психологічні чинники		
Підготувати відповіді: 1. В чому полягають гендерні відмінності в характеристиках соціального інтелекту? 2. Якими є основні етапи формування гендерної ідентичності? 3. В чому особливості когнітивістського підходу до розгляду процесу гендерної соціалізації? 4. Як висвітлюються особливості материнства та батьківства у вітчизняних та зарубіжних наукових працях? Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.		3; 6; 7; 9; 14; 18.
Тема №6. Гендерна нерівність та дискримінація		
Підготувати розгорнуті відповіді на наступні запитання: 1) Надайте визначення соціальної нерівності, наведіть відповідні приклади. 2) Розкрийте сутність поняття гендерної нерівності, наведіть відповідні приклади		3; 6; 7; 9; 14; 18.

		3) Чи відбувається відтворення гендерної нерівності в сім'ї та освіті? Аргументуйте відповідь. Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.	
		Тема № 7 Гендерний конфлікт.	
		Підготувати розгорнуті відповіді на наступні запитання: 1) У чому полягають особливості розподілу гендерних ролей в різних культурах? 2) Якими є основні джерела гендерних конфліктів? 3) Якими є основні прояви сімейного насилля? 4) Охарактеризуйте основні стратегії поведінки в міжособистісних конфліктах. 5) Опишіть поведінкові стратегії чоловіків та жінок в конфліктах та різних життєвих ситуаціях. Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань	1; 4; 13; 16; 18.
		Тема № 8 Стать та кар'єра	
		Підготувати розгорнуті відповіді на наступні запитання: 1) Як пов'язані стать, гендер та суспільна діяльність? 2) Як пов'язані стать, гендер та бізнес? 3) В чому полягає спільне та особливе у професійній кар'єрі чоловіків та жінок? 4) Чи пов'язаний стиль керівництва з гендером? 5) Чи слід враховувати гендерні емоційно-вольові параметри при виборі професії та здійсненні професійної діяльності? 6) Чи враховуються гендерні розбіжності при побудові іміджу керівника? Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.	1; 2; 7; 9; 13; 16; 19.
		Тема № 9 Методи дослідження гендеру у соціальних та поведінкових науках	
		Підготувати розгорнуті відповіді на наступні запитання: 1) У чому полягає специфіка кількісних та якісних методів дослідження гендерних ролей, стереотипів, стосунків тощо? 2) Визначте переваги та недоліки тестових та опитувальних методик дослідження гендеру. 3) Опишіть процедуру проведення фокусованого-групового інтерв'ю та наведіть приклади застосування цього методу у гендерних дослідженнях. 4) Поясніть, в чому полягає специфіка методів спостереження та експерименту при їх застосуванні у гендерних дослідженнях? Проаналізувати статті з даної тематики із періодичних видань.	10, 4, 17, 18, 30,

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1.Внесок психоаналізу у розвиток теорії гендеру.

2. Роль фемінізму в становленні і розвитку гендерної теорії.
3. Історія розвитку гендерної теорії у вітчизняній психології.
4. Психологія статі та гендерна психологія: спільне та відмінне.
5. Етапи розвитку гендерної ідентичності в онтогенезі людини.
6. Статус та соціальні функції статей в українському фольклорі.
7. Формування і розвиток гендерної стратифікації в східнослов'янській казці.
8. Психологічна ініціація жінки та чоловіка у міфах та казках.
9. Порівняльний аналіз „чоловічої” та „жіночої” літератури.
10. Кар'єрне просування жінок та чоловіків у життєвому циклі.
11. Дискримінаційні тенденції в комерційній рекламі: гендерний аспект.
12. Найпрестижніші професії і гендер.
13. Спільне та відмінне в психологічних та феміністичних підходах до конструювання гендеру.
14. Чоловічі та жіночі професії – стереотипи чи об'єктивна необхідність?
15. Гендерний аналіз проблеми самореалізації в професійній діяльності.
16. Чоловічий супровід вагітності жінки.
17. Синдром домогосподарки та його вплив на психологію жінки.
18. Образ жінки та чоловіка в релігіях світу.

5.1.2. Теми курсових робіт немає

5.1.3. Теми наукових робіт немає

6. Методи навчання

Навчання з дисципліни проходить у формі: лекцій, практичних занять, а також самостійної та індивідуальної роботи. В процесі навчання використовуються наступні методи:

- лекції,
- інтерактивний метод,
- пояснювально-ілюстративний,
- метод наукового порівняння
- частково-пошуковий метод,
- метод виконання кейсу;
- дослідницький метод,
- метод проектів у формі індивідуальних/групових навчальних проектів,
- метод проблемного викладання.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

Питання для підсумкового контролю (залік)

1. Поясніть, у чому полягають предмет та завдання гендерної психології?
2. Обґрунтуйте актуальність гендерної психології в сучасному світі і українському суспільстві.
3. Визначте основні задачі гендерної психології. Яка з них, на вашу думку, є найбільш актуальною на сьогоднішній день.
4. Опишіть основні етапи становлення гендерної психології.
5. Назвіть основні концепції гендерної психології. Надайте короткий опис кожної з них.
6. Поясніть, в чому полягають сучасні проблеми гендерної психології.
7. Назвіть та коротко опишіть основні напрями сучасної гендерної психології.
8. Обґрунтуйте, в чому полягає внесок З. Фрейда у гендерну психологію.
9. Надайте порівняльну характеристику понять «стать» і «гендер».
10. Обґрунтуйте доцільність введення у науковий обіг і використання поняття «гендер».
11. Поясніть, що являє собою гендерна система?
12. Чи існує, на вашу думку, зв'язок між психологічними та біологічними відмінностями між чоловіком та жінкою?
13. Визначте статеві особливості психофізіологічних якостей людей.
14. Визначте статеві особливості соматичних якостей людей.
15. Опишіть у загальних рисах процес формування гендерної ідентичності. Визначте основні умови і чинники цього процесу.
16. Поясніть, на чому ґрунтується процес усвідомлення статевих відмінностей і віднесення індивідом себе до певної статі?
17. Розкрийте поняття гендерної соціалізації.
18. Назвіть основні інститути соціалізації, а також основних агентів цього процесу.
19. Опишіть основні етапи процесу соціалізації людини.
20. Поясніть різницю між первинною і вторинною соціалізацією.
21. Визначте, що таке ресоціалізація? Наведіть відповідні приклади в контексті гендерної психології.
22. Наведіть приклади «невдалої» соціалізації. Чи може, на вашу думку, відбутися «невдала» гендерна соціалізація?
23. Поясніть, як впливає оточення на гендерну соціалізацію?
24. Поясніть, що являє собою асиметрія гендерної соціалізації? Наведіть відповідні приклади.
25. Визначте основні сфери життєдіяльності людини, в яких відбувається процес гендерної соціалізації.
26. Обґрунтуйте, чи існує різниця між соціальним інтелектом чоловіка та жінки? Наведіть відповідні приклади з практики наукових досліджень.
27. На вашу думку, які соціальні інститути та/або агенти соціалізації є найбільш важливими для формування особистості та її гендерної ідентичності?
28. Опишіть гендерні характеристики особистості.
29. Порівняйте гендерні стереотипи та гендерні установки: чим вони відрізняються, а чим схожі? Наведіть відповідні приклади.

30. Поясніть, як відбувається вплив гендерних стереотипів на поведінку людини?

31. На вашу думку, чи існує зв'язок між гендерними стереотипами та професійною реалізацією людини? Обґрунтуйте свою відповідь.

32. Надайте визначення поняттю «гендерні ролі». Наведіть відповідні приклади.

33. Поясніть, в чому полягає специфіку гендерних ролей?

34. Поясніть, яким чином традиційні гендерні ролі впливають на індивідуальний саморозвиток людини?

35. На вашу думку, чи існує зв'язок між гендерними ролями та гендерними стереотипами? Огрануйте свою відповідь.

36. Визначте негативні та позитивні сторони присвоєння гендерних ролей.

37. Наведіть приклади діаметрально протилежних за змістом гендерних ролей?

38. Поясніть, в чому полягають основні соціально-психологічні проблеми професійної (само)реалізації чоловіків та жінок? Наведіть відповідні приклади.

39. Визначте, в чому сутність і природа гендерного конфлікту. Наведіть приклади гендерних конфліктів?

40. Поясніть, в чому полягають основні причини виникнення гендерних конфліктів?

41. Поясніть, в чому полягають основні стратегії вирішення гендерних конфліктів? Проілюструйте на прикладі.

42. Наведіть приклади того, як співвідносяться гендерні ролі в різних культурах.

43. Поясніть, в чому полягають гендерні аспекти сімейного насилля?

45. Надайте визначення поняттю «гендерна нерівність». Наведіть відповідні приклади.

46. Надайте визначення поняттю «гендерна дискримінація». Наведіть відповідні приклади.

47. Поясніть, в чому полягають основні принципи антидискримінаційного законодавства і антидискримінаційної політики держави?

48. Поясніть, як співвідносяться демократія і гендерна рівність?

49. На вашу думку, чи є можливою повна гендерна рівність? Обґрунтуйте свою відповідь.

50. Поясніть, як пов'язані гендер і соціальне домінування? Наведіть відповідні приклади.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Оцінювання навчальної дисципліни проводиться за результатами поточного та підсумкового контролю:

- поточний контроль - 50 балів
- підсумковий контроль 50 балів.

Оцінка за поточний контроль складається з оцінювання аудиторної та результатів самостійної роботи здобувача.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни за семестр, визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (заліку).

Здобувач вищої освіти має право на визнання результатів навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті, які поширюється на дисципліни обов'язкової та вибіркової компонент, що за тематикою та змістом відповідають як навчальній дисципліні загалом, так і її окремим розділам, темам, індивідуальним завданням (курсова робота, контрольна робота тощо), які передбачені робочою програмою (силабусом) конкретної навчальної дисципліни. (Посилання на Положення про порядок визнання в Харківському національному університеті внутрішніх справ **результатів** навчання (умінь, компетентностей) у неформальній та/або інформальній освіті http://univd.edu.ua/files/generaldocs/non_formal_education.pdf)

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе поточний та підсумковий контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських та практичних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи;
- оцінка роботи в малих групах.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни, рівень самостійної підготовки до занять.

Поточний контроль. До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час практичних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів враховуються такі види робіт: навчальні заняття (практичні) самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів, виконання прагматичних завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно»,

«незадовільно»).

Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (екзамен) оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить **50**.

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру, та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

*Підсумкові бали
навчальної
дисципліни*

*Загальна кількість балів
(перед підсумковим
контролем)*

*Кількість балів за
підсумковим контролем*

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамену) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівники.

Умови визначення навчального рейтингу здобувача, а також вимоги і критерії оцінювання деталізовані нижче.

УМОВИ ВИЗНАЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОГО РЕЙТИНГУ ЗА СЕМЕСТР			
Вид роботи	Кількість	Максимум балів за 1 вид роботи	Разом

Робота на лекційному занятті	16	1	16
Робота на практичному занятті	16	2	32
Індивідуальне завдання	1	2	2
Підсумковий контроль (екзамен)	1	50	50
Всього			100

ВИМОГИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Вид роботи	Кількість балів за один вид робіт	Критерії оцінювання
Робота на лекційному занятті	1	Всі лекції з даного курсу мають інтерактивний характер, отже максимальну оцінку за роботу на лекції отримують здобувачі, які постійно включені в обговорення питань лекції, проявляють ініціативність.
	0,5	Даний бал отримують здобувачі, які не беруть участі у обговоренні, втім демонструють уважність і не відволікаються від ходу лекції на сторонні справи.
	0	Здобувач не приймає участі в лекційному занятті, порушує дисципліну, не слухає викладача, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.
Робота на практичному занятті	2	Здобувач бере участь в опрацюванні питань заняття (доповнення, відповідь на питання викладача), бере участь у вирішенні практичних завдань, виступає із змістовною доповіддю на питання за планом, проявляє ґрунтовну підготовку, висловлює власну точку зору щодо висвітлюваної проблеми й підкріплює її аргументацією, правильно відповідає на уточнюючі питання
	1	Здобувач бере участь в опрацюванні питань (доповнення, відповідь на питання викладача), за умови, що відповідь буде правильною. Приймає участь у вирішенні практичних завдань але допускає несуттєві помилки.
	0,5	Здобувач уважно слухає інших і іноді доповнює відповіді на питання заняття та епізодично приймає участь у вирішенні практичних завдань при цьому відповіді не обґрунтовані і з помилками.
	0	Здобувач не приймає участі в занятті, порушує дисципліну, не слухає інших, постійно відволікається або відсутній на занятті. Кожне пропущене заняття повинне бути відпрацьоване.

Індивідуальне завдання	2	Індивідуальне завдання передбачає виконання здобувачем письмової роботи за обраною темою, яка має науковий характер і ґрунтується на аналізі інформації не менш ніж з трьох наукових джерел. Максимальну кількість балів отримують здобувачі, які демонструють належний рівень знань і розуміння теми, знайомство із основними тенденціями, виявляють аналітичні здібності, здатність до самостійного, системного, логічного і послідовного мислення. Роботу оформлено відповідно до вимог.
	1	Індивідуальне завдання виконано частково та потребувало доопрацювання. Окремим частинам викладу бракує аналітичного характеру.
	0,5	Виконано частково, доопрацювання не було здійснене, терміни порушені. Роботі суттєво бракує систематичного аналізу й логічного та послідовного викладу. Робота містить фактографічні неточності та/або необґрунтовані судження.
	0	Завдання не виконано або виконано з порушенням вимог академічної доброчесності
Підсумковий контроль	1-50	<i>Підсумковий контроль (екзамен) проводиться у вигляді усних відповідей на білети, що включають три питання. Підсумковий контроль може проводитися у вигляді тестів (50 питань) кожна правильна відповідь оцінюється в 1 бал.</i>
	50-41	Відповіді на усі питання білету відтворюються в повному обсязі, відповідь правильна, обґрунтована, логічна, містить аналіз і систематизацію, зроблені аргументовані висновки. Здобувач показує при цьому глибоке оволодіння матеріалом, здатний висловити власне ставлення до альтернативних міркувань з конкретної проблеми, проявляє вміння самостійно та аргументовано викладати матеріал.
	40-31	При відповіді на питання екзаменаційного білету відтворюється значна частина питань. Здобувач виявляє знання і розуміння основних положень, певною мірою може аналізувати, порівнювати та робити висновки. Питання висвітлює повно, висвітлення їх завершене висновками, виявлене уміння аналізувати факти й події. Але у відповідях допущені несуттєві помилки, деякі незначні помилки, має місце недостатня аргументованість при викладенні матеріалу, нечітко виражене власне ставлення до фактів.
	30-21	В відповіді відтворюються основні моменти питань без достатнього розуміння; здобувач у цілому оволодів суттю питань з даної теми, намагається аналізувати факти й події, робити

		висновки. Але відповідь неповна, припускаються помилки, припущені неточності.
	20-1	Оцінюється відповідь, що містить рівень елементарного відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів, фрагментів питань. Здобувач виявив неспроможність в повному обсязі висвітлити питання чи питання висвітлені неправильно, безсистемно, з грубими помилками, відсутні розуміння основної суті питань, висновки, узагальнення. У відповідях припущені суттєві помилки.

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
97-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою
94-96			
90-93			
85-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.
80-84			
75 – 79		C	«Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.
70-74	Задовільно («зараховано»)	D	«Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками
65-69			
60-64		E	«Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки

40-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	« Умовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки
21-40			
1-20		F	« Безумовно незадовільно » – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, допоміжна), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Гендер для медій: Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей / За ред. М. Маєрчик, О. Плахотнік, Г. Ярманої – Київ: Критика 2013. – 180 с.

2. Гендер іде / за заг. ред. О. Андрусик, О. Марущенка, О. Масалітіної. – Харків : Планета – Принт, 2018. – 136 с.

3. Гендер, сексуальність і влада : Матеріали Міжнародної конференції (Харків, 2-4 травня 2014 р.) – Київ : Центр культурно-антропологічних студій, Представництво Фонду ім. Гайнріха Бюлля в Україні, 2014. – 40 с.

4. Гендерна рівність на ринку праці: як досягти рівня країн ЄС (2019) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ifuji>

Гендерні аспекти оплати праці (2020) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ifuva>

5. Левченко К. Б. Гендерне тяжіння. – Харків, «ФОЛІО», 2019. – 189 с.

6. Марценюк Т. Гендерна рівність і недискримінація: посібник для експертів і експерток аналітичних центрів. К., 2014. 65 с.

7. Скорик М. М. Гендерна дискримінація у доступі до праці й послуг: оцінка стану впровадження Україною антидискримінаційних Директив Ради ЄС. Аналітичне дослідження. – Київ, Бюро соціальних та політичних розробок, 2017. – 78 с.

8. Ткалич М. Гендерна психологія : навч. Посібник. – Київ : Академвидав, 2016. – 254 с.

9. Фулей Т.І. Гендерна рівність при здійсненні правосуддя / Т.І. Фулей. К.: ВАІТЕ, 2016. 180 с.

10. Чепурко Г. Гендерна рівність у світі праці в Україні / Гульбаршин Чепурко; Міжнародне бюро праці, Група технічної підтримки з питань гідної праці та Бюро МОП для країн Центральної та Східної Європи. / Київ : МБП, 2010. – Режим доступу: <http://surl.li/ifuuy>

11.Шевченко Л. О. Гендерна психологія (конспект лекцій) Харків: Константа, 2019. – 156 с.

12.Шевченко Л. О., Кобікова Ю.В. та ін. Гендер у психологічних та соціологічних дослідженнях: Навчальний посібник. – К. : 2015. –148 с.

Допоміжна:

12.Журнал «Спільне» (2013). Гендер і праця [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://surl.li/ifu>

12.Стрельник О. Турбота як робота : материнство у фокусі соціології / О. Стрельник. – Київ, 2017. – 288 с.

15.Шевченко Л.О., Сосновенко В.Г. та ін. Соціально-педагогічна та психологічна допомога сім'ям з дітьми в період військового конфлікту: Навчально-методичний посібник: К.: Агенство «Україна». – 2015. – 176 с.

Інформаційні ресурси в Інтернеті:

16. Пошукова система Google Scholar <http://scholar.google.com/>

17. Пошукова система Springer <https://link.springer.com/>

18. Пошукова система Scirus <https://www.elsevier.com/>

19. Пошукова система Google books <https://books.google.com/>

20. Пошукова система WorldWideScience.org <https://worldwidescience.org/>

21. Пошукова система DOAJ <https://www.doaj.org/>

22. Пошукова система DOAB <https://www.doabooks.org/>

23. Пошукова система SpringerOpen <https://www.springeropen.com/>

24. Система пошуку наукової інформації у відкритих архівах України (SSM) <https://oai.org.ua/>

25. Електронна бібліотека Наукова періодика України <http://www.irbis-nbuv.gov.ua/>

26. Проект «Жінки – це 50% успіху України» <http://50vidsotkiv.org.ua>

27. Проект «Жінки у політиці» // <http://vybory2012.wcu-network.org.ua>

28. Публікації проекту «Рівність жінок і чоловіків у світі праці» http://gender.ilo.org.ua/Pages/publications_ukr_new.aspx .

29.Публікації ООН в Україні <http://www.un.org.ua/ua/publications-andrep> .